

ØSTRE LANDSRET
DOM
afsagt den 2. juni 2021

Sag BS-29597/2020-OLR
(4. afdeling)

Lantmännen Schulstad A/S
(advokat Ulrik Christrup)

mod

Fagligt Fælles Forbund
som mandatar for
[redacted]
(advokat Malia Barrou, prøve)

Retten i Glostrup har den 7. juli 2020 afsagt dom i 1. instans (sag BS-10948/2017-GLO).

Landsdommerne Kim Holst, Tine Egelund Thomsen og Cecilie Knudsø Kruse (kst.) har deltaget i ankesagens afgørelse.

Påstande

Appellanten, Lantmännen Schulstad A/S, har gentaget den for byretten nedlagte påstand om frifindelse.

Indstævnte, Fagligt Fælles Forbund som mandatar for [redacted], har gentaget sin påstand for byretten om, at Lantmännen Schulstad A/S skal betale 315.351,88 kr. med tillæg af procesrente af 177.964,80 kr. fra den 3. januar 2017 og af 137.387,08 kr. fra den 14. marts 2017.

Supplerende sagsfremstilling

Det fremgår af sagen, at Arbejdsmarkedets Erhvervssikring den 31. juli 2020 traf midlertidig afgørelse om [redacted] s tab af erhvervsevne. Af afgørelsen fremgår, at erhvervsevnetabet blev fastsat til mellem 30 og 70 procent for forskellige perioder fra den 21. juni 2019 og frem. Tryk Forsikring A/S påklagede den 28. august 2020 denne afgørelse. Arbejdsmarkedets Erhvervssikring oversendte den 4. december 2020 sagen til Ankestyrelsen med den begrundelse, at der ikke kunne gives helt eller delvist medhold i klagen. Ankestyrelsen har efter det oplyste endnu ikke truffet afgørelse i sagen.

Forklaringer

[redacted], [redacted] og [redacted] har afgivet supplerende forklaring.

[redacted] har supplerende forklaret bl.a., at hendes ansættelse hos Lantmännen Schulstad A/S var på ordinære vilkår. Hun stod ved rugbrødspalleteringsmaskinen, hvor hun skulle tage imod kasser med rugbrød i rækker af 4x4 kasser, der dannede et kvadrat. Hver kasse målte ca. 40x60 cm. De var stablet i en højde af ni kasser svarende til 180-200 cm. Ved maskinens sorte flap blev kasserne klemt sammen og løftet op, således at en europapalle kunne skydes ind under stablen af kasser. Det skete, at et søm eller lignende satte sig fast, og at maskinen derfor standsede. Det var hendes opgave at løse problemet og få maskinen i gang igen. Klemmen er en sort flade, der er ca. 120 cm bred.

Den pågældende dag forsøgte hun først at løse problemet mekanisk ved hjælp af knapfunktionen udenfor hegnet, der omgav maskinen. Da det ikke lykkedes, gik hun ind til maskinen og forsøgte at lette trykket i klemmen manuelt ved brug af krogen. Det var hensigten, at man med krogen skulle have fat i håndtaget på en kasse med henblik på at trække kassen ned på båndet og på den måde løsne trykket. Hun skulle stå på gulvet ved den hvide kasse og manøvrere kasserne fri. Hun gik op på båndet og forsøgte at lette trykket i klemmen ved at hive i kasserne. Det gik fint med at komme op og ned, men det løste ikke problemet. Resten af produktionen stoppede ikke, selv om hendes maskine standsede, og kasser med brød begyndte derfor at falde på gulvet, hvorved brødet gik til spilde. Hun stod alene ved maskinen, da kollegerne fra produktionsafdelingen begyndte at banke på ruden, som de stod på den anden side af. Hun havde fået at vide, at hun ved maskinstop skulle kontakte smeden, der kunne løse opgaven, så hun selv slap for at kravle op på båndet. Hun ringede til smeden, men han var optaget, og hun fik at vide, at hun selv skulle løse det. Hvis hun skulle vente, ville kollegerne i produktionen blive endnu mere utålmodige, da det skulle gå rigtig stærkt med at få maskinen i gang igen.

En kollega fra produktionen, [redacted], kom for at hjælpe hende. Han var en af dem, der havde banket på ruden. [redacted] kravlede først op på båndet. Der var ret smalt, og han skulle over og stå på den smalle metalkant på den modsatte side. De stod overfor hinanden. De troede, at de havde løst problemet, og de gik ned igen. Det gik også fint. Det virkede imidlertid fortsat ikke, da de trykkede på knapperne. De forsøgte igen efter samme fremgangsmåde. Da hun denne gang skulle ned fra båndet, stod hun med højre fod på metalkanten og med ryggen til. Hun havde fat med hånden i metalpladen. Hun trådte ned med venstre fod først. Hun ville egentlig have trådt på en metalkant længere nede med venstre fod, men der var for langt. Det gik stærkt. Hun trådte ned på en ledningsboks af plastik, der knækkede af, og derfor endte hun med at falde og træde hårdt ned på betongulvet med sine sikkerhedssko. Ledningsboksen hang ca. 20 cm højere oppe end der, hvor den ses hængende på fotografier af maskinen. Hun regnede med, at boksen sad fast. Andre gange har hun sat foden på noget, der ikke knækkede. Da hun satte foden, kunne hun mærke, at det ikke var metallet, hun havde sat den på. Hun havde også godt set det, da hun kiggede bagud for at orientere sig. Der var ikke nogen, der havde fortalt hende, hvor hun skulle træde. Man trådte der, hvor man kunne. Det var ikke altid den samme fremgangsmåde, hun benyttede for at komme op og ned.

Hun blødte fra benet og havde smerter i højre fod. [redacted] sagde, at hun skulle skynde sig hen og skylle det. Hun svarede ham, at det kunne hun ikke. Han foreslog, at hun skulle tage trucken. Til det svarede hun, at det kunne hun heller ikke på grund af sin fod. Hun bevægede sig over mod toilettet, mens hun ringede til sin leder, [redacted]. Han kom løbende og fulgte hende til omklædningsrummet, hvor de fik hendes sko af. Han sagde, at hun skulle på skadestuen. Hun havde ikke tidligere haft smerter fra foden eller tæerne.

Der var ikke en trappe op til båndet det pågældende sted. Den trappe, der kan ses på et af de fremlagte billeder, befinder sig et andet sted. Der var heller ikke en stige eller andet, der kunne benyttes, når man skulle op og ned fra båndet. Hun har tidligere været oppe på båndet. Smedene og de øvrige medarbejdere gjorde det også. Hun har aldrig fået at vide, at hun ikke måtte kravle op på båndet. [redacted] havde fortalt hende, at det var proceduren, at man kravlede op på båndet. Hvis man ikke selv kunne løse problemet, kunne man hente en kollega, der i så fald også skulle kravle op på båndet. Som regel kunne man ikke benytte kroge, når der var klemmer på kasserne, men hun forsøgte alligevel.

En vikar havde tidligere benyttet en elefantfod, idet vedkommende ikke var så høj. Vikaren brugte den, når hun skulle have fat i et brød, der skulle skannes, i toppen af kasserne. Vikaren hentede elefantfoden et sted, når hun mødte, og den fulgte med vikaren rundt.

Hun er aldrig selv blevet instrueret i, at hun skulle bruge elefantfoden til at komme op og ned fra båndet. Vikaren var stoppet på arbejdspladsen, da skaden indtraf. Der var ikke andre, der benyttede elefantfoden, og den var stillet væk igen. Lokalet var 500-700 m².

Forud for ulykken havde hun deltaget i et kursus, hvoraf hun manglede et enkelt modul. Hun fik under sin sygemelding at vide, at hun kunne færdiggøre kurset. Hun var derfor på arbejde i en uge. Da hun skulle til frokost, blev hun pludselig dårlig. Der var en kollega, der opdagede det, og de konstaterede, at hun ikke kunne besvare spørgsmål. Hun blev indlagt, og det blev konstateret, at hun havde en tumor i hjernen. Hun blev meget bange, og hun havde derfor behov for at få nogle redskaber til at håndtere frygten på neurologisk afdeling på Glostrup Hospital. Hun bar på dette tidspunkt fortsat skinne på foden og havde stadig smerter, og hun benyttede ligeledes krykker.

Hun blev opereret anden gang, fordi hun fortsat havde smerter, og foden ikke fungerede. Hun blev sendt til Bispebjerg Hospital på baggrund af sagsbehandlerens anbefaling om at få endnu en vurdering. De tog nogle nye røntgen- og skanningsbilleder. De kunne konstatere, at en skrue sad for langt inde, og at den kunne forårsage smerter, hvorfor den skulle ud. Det blev endvidere konstateret, at der var et brud og noget bruskskade øverst på forfoden. Det skulle der også gøres noget ved, og hun skulle derfor opereres på ny.

har supplerende forklaret bl.a., at han var ansat som mestersvend hos Lantmännen Schulstad A/S, og at han fungerede som leder, når lederen ikke var til stede. Han var ansat i 28 år frem til 2016. Der blev efter episoden ikke stillet en elefantfod til rådighed for medarbejderne. Man kunne ikke løse problemet med maskinstop ved at stå på selve elefantfoden. Man var nødt til at komme op på båndet. Der var en stige et andet sted i hallen, men den kunne ikke komme ind til anlægget. Man kunne ikke have en elefantfod fast stående det pågældende sted, da den ville kunne komme i vejen for de mange ledninger i området. Der var måske plads til at have den stående ved siden af. Problemerne med kasserne i klemmen løste medarbejderen selv. Større tekniske fejl blev løst af smeden. Den eneste instruktion til medarbejderne var, at døren til området skulle være åben, og at der skulle trykkes på nødstop. Der var ingen instruktion om, at de ikke måtte gå op på båndet. Ledelsen var bekendt med, at det var proceduren, at man løste opgaven fra båndet. Det er hans opfattelse, at det var en opgave, det hastede med at få løst. De var meget fokuseret på at undgå spild.

har supplerende forklaret bl.a., at medarbejderne trådte op på båndet ved hjælp af det, der lige var at træde på. Man kravlede op på båndet på det sted, hvor kasserne sad fast. Der var ikke en nærmere procedure for, hvordan man kom op og ned fra båndet. Elefantfoden stod ikke et fast sted. Den befandt sig dér, hvor den, der senest havde brugt den, havde efterladt den.

Han husker ikke med hvilket formål, den var indkøbt. Elefantfoden kunne benyttes til at komme op på båndet. Han mener, at [redacted] [redacted] [redacted] vidste, at der var en elefantfod. Han har ikke selv benyttet elefantfoden til at komme op og ned. Han mener, at der umiddelbart ville være plads til elefantfoden ved båndet. Elefantfoden stod ikke i indhegningen, men den var et sted i afdelingen. Afdelingen bestod af tre palleteringsafdelinger, der var beliggende i to store forbundne haller.

Anbringender

Parterne har i det væsentlige gentaget deres anbringender for byretten.

Lantmännen Schulstad A/S har yderligere anført, at [redacted] [redacted] [redacted] til brug for sit arbejde havde fået stillet en elefantfod til rådighed, hvilken hun kunne have anvendt, hvis hun i forbindelse med sit arbejde ville op på transportbåndet.

Det er endvidere uafklaret fra hvilket tidspunkt, [redacted] [redacted] [redacted] vil blive tilkendt erstatning for erhvervsevnetab efter arbejdsskadesikringsloven, og i givet fald om dette vil ske med tilbagevirkende kraft til et tidspunkt forud for den 19. februar 2017, idet Tryg Forsikring A/S har påklaget Arbejdsmarkedets Erhvervssikrings afgørelse af 31. juli 2020 om erstatning for erhvervsevnetab til Ankestyrelsen. Lantmännen Schulstad A/S har dog under hovedforhandlingen anført, at dette forhold ikke er til hinder for, at der træffes afgørelse i denne sag på nuværende tidspunkt.

Endvidere har Lantmännen Schulstad A/S frafaldet at gøre gældende, at der skal ske fradrag for de kortere perioder undervejs i forløbet, hvor [redacted] [redacted] [redacted] var hospitalsindlagt som følge af andre forhold.

[redacted] [redacted] [redacted] [redacted] har heroverfor anført, at arbejdet blev udført af hende alene og under tidspres på grund af produktionsstop og spild, hvilket stiller skærpede krav til en klar, tydelig og ikke mindst sikker procedure for håndtering af sådanne maskinstop. Det er ikke i sig selv tilstrækkeligt eller diskulperende, at der var stillet en elefantfod til rådighed, da der tillige må stilles krav om, at der var instrueret i, at elefantfoden skulle anvendes ved fastlemning af paller/kasser, og at den reelt var stillet til rådighed og dermed lokalisierbar ved maskinstop, hvilket der ikke er ført bevis for. Dette skal også ses i lyset af det tidspres, der var forbundet med løsning af opgaven. Risikoen for personskade var også væsentligt forøget i den givne situation, og afhjælpning via en elefantfod ville under alle omstændigheder ikke være en forsvarlig indretning af arbejdet. Afhjælpning i den givne situation burde være overladt til uddannet personale med rette tekniske hjælpemidler og tekniske forudsætninger for at fejlrette pallerne/kasserne.

havde forud for ulykken en fast og stabil tilknytning til det ordinære arbejdsmarked, men hun har siden ulykken ikke været i stand til at genoptage arbejdet på ordinære vilkår som følge af de ulykkesrelaterede gener. Ved Arbejdsmarkedets Erhvervssikrings afgørelse af 31. juli 2020 blev erhvervsevnetabet som følge af det ulykkesrelaterede funktionstab fastsat til mellem 30 og 70 procent for perioden 21. juni 2019 og frem.

Vedrørende godtgørelse for svie og smerte har endvidere anført, at godtgørelsen kunne kræves betalt en måned efter, at Lantmännen Schulstad A/S var i stand til at indhente de fornødne oplysninger til at bedømme erstatningens størrelse, jf. erstatningsansvarsloven § 16, stk. 1. Det er således maksimumtaksten for 2017, der skal anvendes, idet Lantmännen Schulstad A/S var i stand til at indhente de oplysninger, der var fornødne for at bedømme erstatningens størrelse, da stævningen blev udtaget den 3. januar 2017, hvor der blev nedlagt påstand om godtgørelse for svie og smerte, og den 14. marts 2017, hvor påstanden blev forhøjet med krav opgjort i den anden erstatningsopgørelse. Afgørende for, hvilken maksimumtakst der finder anvendelse, er ikke, hvornår kravet stoppes, som ubestridt er i 2016, men derimod hvornår skadevolder var i stand til at indhente de oplysninger, der er fornødne for at bedømme erstatningens størrelse, hvilket forudsætter, at kravet er fremsat mod skadevolder. Lantmännen Schulstad A/S var ikke forud for stævningen bekendt med kravet og kunne af den årsag ikke være i stand til at indhente de fornødne oplysninger. Såfremt Lantmännen Schulstad A/S fastholder, at det er maksimumtakst for 2016, der er gældende, må det forudsætningsvist antages at være en anerkendelse af, at forrentningen af kravet ligeledes løber fra 16. november 2016, idet reguleringen af satserne afløses af forrentning, jf. erstatningsansvarsloven § 16, stk. 1.

Landsrettens begrundelse og resultat

Af de grunde, der er anført af byretten, tiltræder landsretten, at Lantmännen Schulstad A/S har tilsidesat sin pligt efter arbejdsmiljøloven til at tilrettelægge arbejdet og indrette arbejdsstedet således, at det sikkerheds- og sundhedsmæssigt var fuldt forsvarligt, at sørge for instruktion af medarbejderne i at udføre arbejdet på en farefri måde samt at føre tilsyn med, at arbejdet blev udført på en sikkerhedsmæssig forsvarlig måde, og at Lantmännen Schulstad A/S derfor er erstatningsansvarlig i anledning af s arbejdsulykke.

På baggrund af de foreliggende lægelige oplysninger, herunder Retslægerådets besvarelser af de stillede spørgsmål, tiltræder landsretten endvidere af de af byretten anførte grunde, at der foreligger tilstrækkeligt bevis for årsagsforbindelse mellem arbejdsulykken den 20. september 2015 og s sygefravær frem til den 19. februar 2017, og at

derfor har krav på erstatning for tabt arbejdsfortjeneste og godtgørelse for svie og smerte for denne periode.

Der er mellem parterne enighed om, at opgørelsen af kravet på godtgørelse for svie og smerte i medfør af erstatningsansvarslovens § 15, stk. 3, skal ske på grundlag af de satser, der var gældende på det tidspunkt, hvor godtgørelsen efter erstatningsansvarslovens § 16, stk. 1, kunne kræves betalt.

Det følger af erstatningsansvarslovens § 16, stk. 1, at godtgørelse kan kræves betalt 1 måned efter, at skadevolderen var i stand til at indhente de fornødne oplysninger til bedømmelse af erstatningens størrelse.

Efter de fremkomne oplysninger finder landsretten, at Lantmännen Schulstad A/S først kunne bedømme kravets størrelse, da der blev udtaget stævning den 3. januar 2017 med påstand om godtgørelse for svie og smerte, der blev forhøjet den 14. marts 2017, og opgørelsen af kravet på godtgørelse for svie og smerte skal derfor ske på grundlag af de satser, der var gældende i 2017.

Herefter stadfæster landsretten byrettens dom med den ændring, at Lantmännen Schulstad A/S skal betale 315.351,88 kr. med tillæg af renter som påstået.

Efter sagens udfald skal Lantmännen Schulstad A/S i sagsomkostninger for landsretten betale 55.308,96 kr. til Fagligt Fælles Forbund som mandatar for . Beløbet udgøres af 308,96 kr. til dækning af vidnegodtgørelse og 55.000 kr. til udgifter til advokatbistand inkl. moms. Ud over sagens værdi er der ved fastsættelsen af beløbet til advokat taget hensyn til sagens omfang og forløb.

THI KENDES FOR RET:

Byrettens dom stadfæstes med den ændring, at Lantmännen Schulstad A/S inden 14 dage til skal betale 315.351,88 kr. med tillæg af procesrente af 177.964,80 kr. fra den 3. januar 2017 og af 137.387,08 kr. fra den 14. marts 2017.

I sagsomkostninger for landsretten skal Lantmännen Schulstad A/S inden 14 dage betale 55.308,96 kr. til Fagligt Fælles Forbund som mandatar for . Beløbet forrentes efter rentelovens § 8 a.